

ZHU I CHEN

PRESUDA SUDA (puni sastav)

19. listopada 2004. (*)

„Pravo boravka – Dijete koje ima državljanstvo jedne države članice, ali boravi u drugoj državi članici – Roditelji državljani treće zemlje – Majčino pravo boravka u drugoj državi članici”

U predmetu C-200/02,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 234. UEZ-a, koji je uputio Immigration Appellate Authority (Ujedinjena Kraljevina), odlukom od 27. svibnja 2002., koju je Sud zaprimio 30. svibnja 2002., u postupku

Kunqian Catherine Zhu,

Man Lavette Chen,

protiv

Secretary of State for the Home Department,

SUD (puni sastav),

u sastavu: V. Skouris, predsjednik, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, R. Silva de Lapuerta i K. Lenaerts, predsjednici vijeća, C. Gulmann, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr i J. N. Cunha Rodrigues (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: A. Tizzano,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 11. studenoga 2003.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Man Lavette Chen, R. de Mello i A. Berry, *barristers*, uz asistenciju M. Barryja, *solicitor*,
- za irsku vladu, D. J. O'Hagan, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Callaghera, *SC*, i P. McGarryja, *BL*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, J. E. Collins, R. Plender, *QC*, i R. Caudwell, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, C. O'Reilly, u svojstvu agenta,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 18. svibnja 2004.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 73/148/EEZ od 21. svibnja 1973. o ukidanju ograničenja kretanja i boravka u Zajednici za državljane država članica u vezi s poslovnim nastanom i pružanjem usluga (SL L 172, str. 14.), Direktive Vijeća 90/364/EEZ od 28. lipnja 1990. o pravu boravka (SL L 180, str. 26.) i članka 18. UEZ-a.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Kunqian Catherine Zhu (u daljnjem tekstu: Catherine), irske državljanke, njezine majke Man Lavette Chen (u daljnjem tekstu: M. L. Chen), kineske državljanke, i Secretary of State for the Home Department jer je potonji odbio zahtjeve Catherine i M. L. Chen za dozvolu dugotrajnog boravka u Ujedinjenoj Kraljevini.

Pravni okvir

Pravo Zajednice

- 3 Člankom 1. Direktive 73/148 predviđeno je:
„1. Države članice, postupajući u skladu s odredbama ove Direktive, ukidaju ograničenja kretanja i boravka:
 - (a) državljana države članice koji imaju poslovni nastan ili koji žele imati poslovni nastan u drugoj državi članici radi obavljanja djelatnosti kao samozaposlene osobe ili koji žele pružati usluge u toj državi članici;
 - (b) državljana država članica koji žele otići u drugu državu članicu kao korisnici usluga;
 - (c) bračnog druga i djece mlađe od 21 godine tih državljana bez obzira na njihovo državljanstvo;
 - (d) srodnika u uzlaznim i silaznim linijama tih državljana i bračnog druga tih državljana koji su uzdržavani bez obzira na njihovo državljanstvo.
 2. Države članice omogućuju ulazak svih drugih članova obitelji državljanina iz stavka 1. točaka (a) ili (b) ili bračnog druga tog državljanina koje taj državljanin ili bračni drug tog državljanina uzdržavaju ili koji su u zemlji podrijetla s njima živjeli pod istim krovom.” [neslužbeni prijevod]
- 4 U članku 4. stavku 2. iste Direktive navedeno je:
„Pravo boravka za osobe koje pružaju usluge ili se njima koriste vrijedi jednako dugo kao i razdoblje pružanja usluga.

Ako je to razdoblje dulje od tri mjeseca, država članica na čijem se državnom području pružaju usluge priznaje opravdanost boravka kao dokaz prava boravka.

Ako to razdoblje nije dulje od tri mjeseca, dovoljna je osobna iskaznica ili putovnica s kojom je dotična osoba ušla na državno područje. Međutim, država članica može od dotične osobe zahtijevati da prijavi svoj boravak na državnom području.” [neslužbeni prijevod]

5 U skladu s člankom 1. Direktive 90/364:

„1. Države članice odobravaju pravo boravka državljanima država članica koji to pravo ne ostvaruju na temelju drugih odredaba prava Zajednice i članovima njihovih obitelji kako je utvrđeno stavkom 2., pod uvjetom da su oni sami i članovi njihovih obitelji zdravstveno osigurani u pogledu svih rizika u državi članici domaćinu i da imaju dostatna sredstva da ne postanu teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina tijekom svojeg boravka.

Sredstva iz prvog podstavka smatraju se dostatnima ako su veća od razine sredstava ispod koje država članica domaćin može dodijeliti socijalnu pomoć svojim državljanima, uzimajući pritom u obzir osobne okolnosti podnositelja zahtjeva i prema potrebi osobne okolnosti osoba kojima je odobren ulazak u skladu sa stavkom 2.

Ako se drugi podstavak ne može primijeniti, sredstva podnositelja zahtjeva smatraju se dostatnima ako su veća od najniže mirovine koju jamči socijalna sigurnost i koju isplaćuje država članica domaćin.

2. Sljedeće osobe imaju pravo, bez obzira na svoje državljanstvo, naseliti se u drugoj državi članici s nositeljem prava boravka:

(a) bračni drug i njihovi potomci koji su uzdržavani;

(b) uzdržavani srodnici u uzlaznoj liniji nositelja prava boravka i njegovog bračnog druga.” [neslužbeni prijevod]

Pravo Ujedinjene Kraljevine

6 U skladu s pravilom 5. Immigration o useljavanju (European Economic Area) Regulations 2000 (Uredba iz 2000. o useljavanju iz Europskoga gospodarskog prostora, u daljnjem tekstu: EEA Regulations):

„1. U smislu ove Uredbe, „osoba koja ispunjava uvjete za boravak u Ujedinjenoj Kraljevini“ znači svaka osoba koja je državljanin EGP-a i koja boravi u Ujedinjenoj Kraljevini kao (a) radnik; (b) samozaposlena osoba; (c) pružatelj usluga; (d) korisnik usluga; (e) osoba koja sama zadovoljava svoje potrebe; (f) umirovljenik; (g) student ili (h) samozaposlena osoba koja je prestala obavljati svoju djelatnost ili svaka druga osoba na koju se primjenjuje stavak 4.

[...]” [neslužbeni prijevod]

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 7 U odluci kojom se upućuje prethodno pitanje navedeno je da M. L. Chen i njezin suprug, oboje kineski državljani, rade za kinesko poduzeće sa sjedištem u Kini. Suprug M. L. Chen je jedan od direktora i većinski dioničar tog poduzeća. On u okviru svoje profesionalne djelatnosti često putuje u različite države članice, posebno u Ujedinjenu Kraljevinu.
- 8 Prvo dijete para rođeno je 1998. godine u Narodnoj Republici Kini. M. L. Chen, koja je željela roditi drugo dijete, ušla je na državno područje Ujedinjene Kraljevine u svibnju 2000. kada je bila trudna oko šest mjeseci. U srpnju iste godine otišla je u Belfast, gdje je 16. rujna 2000. rodila Catherine. Majka i dijete trenutačno žive u Cardiffu u Walesu (Ujedinjena Kraljevina).
- 9 U skladu s člankom 6. stavkom 1. Zakona o irskom državljanstvu i građanstvu iz 1956. (Irish Nationality and Citizenship Act), koji je izmijenjen 2001. i retroaktivno se primjenjuje od 2. prosinca 1999., Irska dopušta svakoj osobi rođenoj na otoku Irskoj stjecanje irskog državljanstva. U skladu s člankom 6. stavkom 3., osoba rođena na otoku Irskoj irski je građanin od rođenja ako ne može dobiti državljanstvo ni jedne druge zemlje.
- 10 Catherine je na temelju navedenog propisa dobila irsku putovnicu u rujnu 2000. U skladu s navodima odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, Catherine s druge strane nema pravo na državljanstvo Ujedinjene Kraljevine jer je donošenjem Zakona o britanskom državljanstvu iz 1981. (British Nationality Act) Ujedinjena Kraljevina odbacila *jus soli* (načelo područja), tako da se rođenjem na državnom području te države članice više ne stječe automatski državljanstvo Ujedinjene Kraljevine.
- 11 Nije sporno da je M. L. Chen boravila na otoku Irskoj kako bi djetetu koje je očekivala omogućila stjecanje irskog državljanstva i, slijedom toga, kako bi ona mogla steći pravo boravka, ako to budu nalagale okolnosti, sa svojim djetetom na državnom području Ujedinjene Kraljevine.
- 12 Sud koji je uputio zahtjev navodi i da Irska čini dio zajedničkog putnog prostora (Common Travel Area) u smislu Immigration Acts (propisa o useljavanju), tako da se Catherine, s obzirom na to da irski državljani načelno ne moraju dobiti dozvolu za ulazak u Ujedinjenu Kraljevinu ili boravak u njoj, za razliku od M. L. Chen može slobodno kretati na državnom području Ujedinjene Kraljevine i Irske. Osim prava slobode kretanja ograničenog na dvije države članice koje ima Catherine, ni jedna od tužiteljica u glavnom postupku nema pravo boravka u Ujedinjenoj Kraljevini u skladu s nacionalnim propisima.
- 13 Nadalje, u odluci kojom se upućuje prethodno pitanje jasno je navedeno da je Catherine emocionalno i financijski ovisna o svojoj majci i da njezina majka u najvećem dijelu ostvaruje roditeljsku skrb nad njome, da je Catherine korisnica privatnih medicinskih usluga i usluga skrbi o djeci uz plaćanje naknade u Ujedinjenoj Kraljevini, da je izgubila pravo stjecanja kineskog državljanstva jer je rođena u Sjevernoj Irskoj i jer je nakon toga stekla irsko državljanstvo i da zato ima pravo ulaska na državno područje Kine samo uz vizu kojom joj je dopušten boravak u trajanju od najviše 30 dana po posjetu, da dvije tužiteljice u glavnom postupku zbog zaposlenja M. L. Chen mogu zadovoljiti svoje potrebe, da tužiteljice nisu ovisne o javnim sredstvima u Ujedinjenoj Kraljevini i

da nema razumne mogućnosti da će to postati i, naposljetku, da tužiteljice imaju zdravstveno osiguranje.

14 Odbijanje Secretary of State for the Home Department da odobri izdavanje dozvole dugotrajnog boravka dvjema tužiteljicama u glavnom postupku temeljilo se na činjenici da Catherine, u dobi od osam mjeseci, ne ostvaruje ni jedno od svojih prava proizišlih iz Ugovora o EZ-u, kao što su prava predviđena pravilom 5. stavkom 1. EEA Regulations, i činjenice da M. L. Chen nije imala pravo boravka u Ujedinjenoj Kraljevini u skladu s navedenim propisima.

15 Na odluku o odbijanju izdavanja dozvole podnesena je tužba pri Immigration Appellate Authority, koji je odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Na temelju okolnosti ovog slučaja, dodjeljuje li se člankom 1. Direktive Vijeća 73/148/EZ ili alternativno člankom 1. Direktive Vijeća 90/364/EEZ:

(a) prvoj tužiteljici, koja je maloljetnica i građanka Unije, pravo ulaska u državu članicu domaćina i boravka u njoj?

(b) ako je tako, dodjeljuje li se slijedom toga drugoj tužiteljici, državljanki treće zemlje koja je majka prve tužiteljice i u najvećoj mjeri ostvaruje roditeljsku skrb nad njome, pravo boravka s prvom tužiteljicom i) kao njezinom uzdržavanom srodnicom, ii) jer je ona živjela s prvom tužiteljicom u zemlji podrijetla ili iii) iz nekog drugog posebnog razloga?

2. U mjeri u kojoj prva tužiteljica nije „državljanica države članice” za potrebe ostvarivanja prava koja proizlaze iz pravnog poretka Zajednice u skladu s Direktivom Vijeća 73/148/EEZ ili člankom 1. Direktive Vijeća 90/364/EEZ, koji su relevantni kriteriji za utvrđivanje je li dijete, koje je građanin Unije, državljanin države članice za potrebe ostvarivanja prava dodijeljenih pravnim poretkom Zajednice?

3. Predstavljaju li u okolnostima ovog slučaja usluge skrbi o djetetu kojima se koristi prva tužiteljica usluge u smislu Direktive Vijeća 73/148/EEZ?

4. Je li u okolnostima ovog slučaja prvoj tužiteljici oduzeto pravo boravka u državi članici domaćinu na temelju članka 1. Direktive Vijeća 90/364/EEZ jer sredstva za nju osigurava isključivo njezin roditelj koji je državljanin treće zemlje i koji je prati?

5. Daje li se u posebnim okolnostima ovog slučaja člankom 18. stavkom 1. UEZ-a prvoj tužiteljici pravo ulaska u državu članicu domaćina i boravka u njoj čak i ako tamo nema pravo boravka u skladu s bilo kojim drugim odredbama prava Zajednice?

6. Ako je tako, uživa li slijedom toga druga tužiteljica pravo ostanka s prvom tužiteljicom za vrijeme njezina boravka na državnom području države članice domaćina?

7. U tom kontekstu, koji je učinak načela poštovanja temeljnih ljudskih prava u okviru prava Zajednice na koje se pozivaju tužiteljice, posebno ako se tužiteljice pozivaju na članak 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u skladu s kojim svatko ima pravo na poštovanje svojeg privatnog i obiteljskog života i svojeg

doma u vezi s člankom 14. te Konvencije i činjenice da prva tužiteljica ne može živjeti u Kini s drugom tužiteljicom i svojim ocem i bratom?“

O prethodnim pitanjima

16 Svojim pitanjima sud koji je uputio zahtjev u biti pita dodjeljuje li se, u okolnostima kao što su one u glavnom postupku, Direktivom 73/148, Direktivom 90/364 ili člankom 18. UEZ-a, prema potrebi u vezi s člancima 8. i 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (EKLJP), mlađem maloljetniku koji je državljanin države članice i o kojem se skrbi roditelj koji je državljanin treće zemlje pravo boravka u drugoj državi članici u kojoj maloljetnik prima usluge skrbi o djetetu. Ako je tako, sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi dodjeljuje li se slijedom toga tim istim odredbama pravo boravka dotičnom roditelju.

17 Stoga valja ispitati odredbe prava Zajednice koje se odnose na pravo boravka prvo s obzirom na položaj maloljetnog državljanina kao što je Catherine i zatim roditelja koji je državljanin treće zemlje i koji se brine o djetetu.

Pravo boravka osobe u Catherineinom položaju

Prethodna razmatranja

18 Na početku valja odbaciti tvrdnju irske vlade i vlade Ujedinjene Kraljevine da se osoba u Catherineinom položaju ne može pozvati na pravo iz odredaba prava Zajednice o slobodi kretanja osoba i boravku samo zato što ta osoba nikada nije putovala iz jedne države članice u drugu.

19 Situacija državljanina države članice koji je rođen u državi članici domaćinu i koji se nije koristio pravom slobode kretanja ne može se samo na temelju te činjenice izjednačiti sa situacijom koja je u potpunosti unutarnje prirode, čime se tom državljaninu oduzima pravo da se u državi članici domaćinu pozove na odredbe prava Zajednice o slobodi kretanja i boravka (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 2. listopada 2003., Garcia Avello, C-148/02, Zb., str. I-11613., t. 13. i 27.).

20 Osim toga, suprotno tvrdnji irske vlade, maloljetno se dijete može pozvati na prava slobode kretanja i boravka koja su zajamčena pravom Zajednice. Sposobnost državljanina države članice da bude nositelj prava zajamčenih Ugovorom i sekundarnim pravom o slobodi kretanja osoba ne može se uvjetovati time da je dotična osoba dosegla dob za stjecanje pravne sposobnosti za samostalno ostvarivanje navedenih prava (vidjeti u tom smislu osobito, u okviru Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1612/68 od 15. listopada 1968. o slobodi kretanja radnika unutar Zajednice (SL 257, str. 2.), presude od 15. ožujka 1989., Echternach i Moritz, 389/87 i 390/87, Zb., str. 723., t. 21., i od 17. rujna 2002., Baumbast i R, C-413/99, Zb., str. I-7091., t. 52. do 63., i, u vezi s člankom 17. UEZ-a, gore navedenu presudu Garcia Avello, t. 21.). Osim toga, kako je nezavisni odvjetnik naglasio u točkama 47. do 52. mišljenja, iz uvjeta kao ni iz ciljeva članaka 18. i 49. UEZ-a i direktiva 73/148 i 90/364 ne proizlazi da bi uživanje prava na koja se te odredbe odnose trebalo uvjetovati najnižom dobi.

Direktiva 73/148

- 21 Sud koji je uputio zahtjev želi utvrditi može li se osoba u Catherineinom položaju pozvati na odredbe Direktive 73/148 s ciljem dugotrajnog boravka u Ujedinjenoj Kraljevini kao korisnica usluga skrbi o djetetu uz plaćanje.
- 22 U skladu sa sudskom praksom Suda, odredbama o slobodi pružanja usluga nije obuhvaćen položaj državljanina države članice sa stalnim boravištem na državnom području druge države članice kako bi se tamo neodređeno vrijeme koristio uslugama (vidjeti u tom smislu osobito presudu od 15. listopada 1988., Steymann, 196/87, Zb., str. 6159.). To upravo vrijedi za usluge skrbi o djetetu na koje upućuje sud koji je uputio zahtjev.
- 23 U vezi sa zdravstvenim uslugama koje Catherine privremeno prima, valja istaknuti da u skladu s člankom 4. stavkom 2. prvim podstavkom Direktive 73/148, pravo boravka koje uživaju osobe koje primaju usluge u okviru slobode pružanja usluga odgovara trajanju razdoblja u kojem se te usluge pružaju. Slijedom toga Direktiva nikako ne može biti osnova za pravo boravka neograničenog trajanja kao što je ono u glavnom postupku.

Članak 18. UEZ-a i Direktiva 90/364

- 24 Budući da se Catherine ne može pozvati na Direktivu 73/148 u vezi s pravom dugotrajnog boravka u Ujedinjenoj Kraljevini, sud koji je uputio zahtjev želio bi znati ima li Catherine pravo trajnog boravka na temelju članka 18. UEZ-a i Direktive 90/364, kojom se pod određenim uvjetima takvo pravo jamči državljanima država članica koji ga ne mogu ostvariti na temelju drugih odredaba prava Zajednice i članovima njihovih obitelji.
- 25 U skladu s člankom 17. stavkom 1. UEZ-a, svaka osoba koja ima državljanstvo neke države članice građanin je Unije. Status građanina Unije ima svrhu biti temeljni status državljana država članica (vidjeti osobito gore navedenu presudu Baumbast i R, t. 82.).
- 26 U vezi s pravom boravka na državnom području država članica predviđenim člankom 18. stavkom 1. UEZ-a, valja istaknuti da je to pravo izravno dodijeljeno svakom građaninu Unije jasnom i preciznom odredbom Ugovora. Catherine ima pravo isključivo kao državljanica države članice te stoga i građanka Unije pozvati se na članak 18. stavak 1. UEZ-a. Navedeno pravo boravka građana Unije u drugoj državi članici priznato je uz ograničenja i uvjete utvrđene Ugovorom i odredbama donesenima za njegovu provedbu (vidjeti osobito gore navedenu presudu Baumbast i R, t. 84. i 85.).
- 27 U vezi s navedenim ograničenjima i uvjetima, člankom 1. stavkom 1. Direktive 90/364 predviđeno je da države članice od državljana države članice koji žele ostvariti pravo boravka na njihovom državnom području i od članova njihovih obitelji mogu zahtijevati da budu zdravstveno osigurani u pogledu svih rizika u državi članici domaćinu i da imaju dostatna sredstva da ne postanu teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina tijekom svojeg boravka.
- 28 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je Catherine zdravstveno osigurana i da ima dostatna sredstva, koja osigurava njezina majka, da ne postane teret sustavu socijalne pomoći države članice domaćina.

- 29 Prigovor irske vlade i vlade Ujedinjene Kraljevine da uvjet koji se odnosi na raspoloživost dostatnih sredstava znači da dotična osoba mora, za razliku od Catherineinog slučaja, osobno posjedovati ta sredstva i da se za te namjene ne smije koristiti sredstvima člana obitelji u pratnji, kao što je M. L. Chen, nije osnovan.
- 30 U skladu s uvjetima članka 1. stavka 1. Direktive 90/364, dovoljno je da državljani država članica „imaju” potrebna sredstva, a navedenom odredbom nisu utvrđeni nikakvi uvjeti u vezi s njihovim podrijetlom.
- 31 Točnosti tog tumačenja doprinosi i činjenica da se odredbe kojima se utvrđuje temeljno načelo kao što je načelo slobode kretanja osoba trebaju široko tumačiti.
- 32 Nadalje, ograničenja i uvjeti iz članka 18. UEZ-a i koji su predviđeni u Direktivi 90/364 temelje se na ideji da ostvarivanje prava boravka građana Unije može biti podređeno legitimnim interesima država članica. Dakle, iako u skladu s četvrtom uvodnom izjavom Direktive 90/364 nositelji prava boravka ne smiju postati „neopravdani” teret javnim financijama države članice domaćina, Sud je neovisno o tome utvrdio da se navedena ograničenja i uvjeti moraju primjenjivati u skladu s ograničenjima određenima pravom Zajednice i u skladu s načelom proporcionalnosti (vidjeti osobito gore navedenu presudu Baumbast i R, t. 90. i 91.).
- 33 Tumačenjem uvjeta koji se odnosi na dostatna sredstva u smislu Direktive 90/364 u skladu s prijedlogom irske vlade i vlade Ujedinjene Kraljevine tom bi se uvjetu, kako je oblikovan u toj direktivi, dodao zahtjev u vezi s podrijetlom sredstava koji bi, s obzirom na to da nije neophodan za ostvarivanje postavljenog cilja, odnosno zaštitu javnih financija država članica, predstavljao neproporcionalno miješanje u ostvarivanje temeljne slobode kretanja i boravka zajamčene člankom 18. UEZ-a.
- 34 Naposljetku, vlada Ujedinjene Kraljevine tvrdi da se tužiteljice u glavnom postupku nemaju pravo pozvati na predmetne odredbe Zajednice jer preseljenje M. L. Chen u Sjevernu Irsku kako bi njezino dijete tamo steklo državljanstvo druge države članice predstavlja pokušaj nepropisnog iskorištavanja odredaba prava Zajednice. Ciljevi tih odredaba Zajednice nisu ostvareni ako državljanin treće zemlje koji želi boraviti u državi članici, koji se, međutim, pritom ne kreće niti se želi kretati iz jedne države članice u drugu, stvari organizira tako da rodi dijete na dijelu državnog područja države članice domaćina na kojem druga država članica primjenjuje svoja pravila kojima je uređeno stjecanje državljanstva na temelju *jus soli*. U skladu s ustaljenom sudskom praksom, države članice imaju pravo poduzeti mjere kako bi spriječile pojedince da se nepropisno koriste odredbama prava Zajednice ili da pokušaju nezakonito izbjeći nacionalno zakonodavstvo pod okriljem prava proizišlih iz Ugovora. To je pravilo, koje je u skladu s načelom zabrane zlouporabe prava, Sud potvrdio u svojoj presudi od 9. ožujka 1999., Centros (C-212/97, Zb., str. I-1459.).
- 35 Taj argument također treba odbiti.
- 36 Točno je da M. L. Chen priznaje da je svrha njezina boravka u Ujedinjenoj Kraljevini bilo stvaranje uvjeta u kojima bi njezino dijete koje je čekala moglo steći državljanstvo druge države članice kako bi nakon toga za svoje dijete i sebe stekla pravo dugotrajnog boravka u Ujedinjenoj Kraljevini.

- 37 Međutim, utvrđivanje uvjeta za stjecanje i gubitak državljanstva u skladu s međunarodnim pravom potpada pod nadležnost svake države članice uz poštovanje prava Zajednice (vidjeti osobito presude od 7. srpnja 1992., Micheletti i dr., C-369/90, Zb., str. I-4239., t. 10., i od 20. veljače 2001., Kaur, C-192/99, Zb., str. I-1237., t. 19.).
- 38 Ni za jednu od stranaka koje su podnijele očitovanja Sudu nisu bile upitne zakonitost Catherineinog stjecanja irskog državljanstva ni njegov učinak.
- 39 Osim toga, državi članici nije dopušteno da učinke dodjele državljanstva druge države članice ograniči određivanjem dodatnog uvjeta za priznavanje tog državljanstva kako bi se mogle ostvariti temeljne slobode predviđene Ugovorom (vidjeti posebno gore navedene presude Micheletti i dr., t. 10., i Garcia Avello, t. 28.).
- 40 Međutim, upravo bi se to dogodilo ako bi Ujedinjena Kraljevina imala pravo državljanima drugih država članica, kao što je Catherine, odbiti ostvarivanje temeljne slobode zajamčene pravom Zajednice samo zato što su svoje državljanstvo države članice stekli isključivo kako bi državljaninu treće zemlje osigurali pravo boravka u skladu s pravom Zajednice.
- 41 Tako valja odgovoriti da se, u okolnostima kao što su one u glavnom postupku, člankom 18. UEZ-a i Direktivom 90/364 mlađem maloljetniku koji je državljanin države članice, koji je primjereno zdravstveno osiguran i o kojem se skrbi roditelj koji je državljanin treće zemlje i koji ima dostatna sredstva za tog maloljetnika da ne postane teret javnim financijama države članice domaćina, dodjeljuje pravo stalnog boravka na državnom području te države članice.

Pravo boravka osobe u položaju M. L. Chen

- 42 Člankom 1. stavkom 2. točkom (b) Direktive 90/364, kojim se „uzdržanim” srodnicima nositelja prava boravka u uzlaznoj liniji jamči pravo nastana s nositeljem prava boravka, bez obzira na njihovo državljanstvo, ne može se dodijeliti pravo boravka državljaninu treće zemlje koji je u položaju u kojem je M. L. Chen na temelju emocionalne veze između majke i djeteta ili zbog toga što pravo ulaska majke u Ujedinjenju Kraljevinu i boravka u njoj ovisi o pravu boravka njezina djeteta.
- 43 Naime, iz sudske prakse Suda proizlazi da je status „uzdržavanog” člana obitelji nositelja prava boravka posljedica činjenične situacije koju obilježava činjenica da materijalnu potporu članu obitelji osigurava nositelj prava boravka (vidjeti u tom smislu, u vezi s člankom 10. Uredbe br. 1612/68, presudu od 18. lipnja 1987., Lebon, 316/85, Zb., str. 2811., t. 20. do 22.).
- 44 U okolnostima kao što su one u glavnom postupku, riječ je o potpuno obrnutom položaju jer nositelja prava boravka uzdržava državljanin treće zemlje koji je njegov skrbnik i želi ga pratiti. U tim okolnostima M. L. Chen ne može, kako bi ostvarila pravo boravka u Ujedinjenoj Kraljevini, tvrditi da je Catherinein „uzdržavani” srodnik u uzlaznoj liniji u smislu Direktive 90/364.
- 45 S druge strane, ako se roditelju, bez obzira na to je li državljanin države članice ili državljanin treće zemlje, koji je skrbnik djeteta kojemu je dodijeljeno pravo boravka na

temelju članka 18. UEZ-a i Direktive 90/364, ne bi dopustilo da boravi s tim djetetom u državi članici domaćinu, time bi se djetetovo pravo boravka lišilo svakog korisnog učinka. Jasno je da ako maloljetno dijete uživa pravo boravka, to nužno podrazumijeva da to dijete ima i pravo biti u pratnji osobe koja u najvećem dijelu ostvaruje roditeljsku skrb nad njim i da zato skrbnik mora imati pravo boraviti s djetetom u državi članici domaćinu za vrijeme djetetovog boravka (vidjeti *mutatis mutandis*, u vezi s člankom 12. Uredbe 1612/68, gore navedenu presudu Baumbast i R, t. 71. do 75.).

- 46 Samo na temelju tog razloga valja odgovoriti da se, time što se u slučaju kao što je onaj u glavnom postupku, člankom 18. UEZ-a i Direktivom 90/364 mlađem maloljetniku koji je državljanin druge države članice dodjeljuje pravo stalnog boravka u državi članici domaćinu, tim se istim odredbama dopušta roditelju koji u najvećem dijelu ostvaruje roditeljsku skrb nad maloljetnikom da boravi s djetetom u državi članici domaćinu.
- 47 Stoga sudu koji je uputio zahtjev valja odgovoriti da se, u okolnostima kao što su one u glavnom postupku, člankom 18. UEZ-a i Direktivom 90/364 mlađem maloljetniku koji je državljanin države članice, koji je primjereno zdravstveno osiguran i o kojem se skrbi roditelj koji je državljanin treće zemlje i koji ima dostatna sredstva za tog maloljetnika da ne postane teret javnim financijama države članice domaćina, dodjeljuje pravo stalnog boravka u toj državi članici. U takvom je slučaju tim istim odredbama roditelju koji u najvećem dijelu ostvaruje roditeljsku skrb nad maloljetnikom dopušten boravak s djetetom u državi članici domaćinu.

Troškovi

- 48 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (puni sastav) odlučuje:

1. U okolnostima kao što su one u glavnom postupku, člankom 18. UEZ-a i Direktivom Vijeća 90/364 od 28. lipnja 1990. o pravu boravka mlađem se maloljetniku koji je državljanin države članice, koji je primjereno zdravstveno osiguran i o kojem se skrbi roditelj koji je državljanin treće zemlje i koji ima dostatna sredstva za tog maloljetnika da ne postane teret javnim financijama države članice domaćina, dodjeljuje pravo stalnog boravka u toj državi članici. U takvom je slučaju tim istim odredbama roditelju koji u najvećem dijelu ostvaruje roditeljsku skrb nad maloljetnikom dopušten boravak s djetetom u državi članici domaćinu.

Potpisi

* Jezik postupka: engleski